

ประกาศกรมธุรกิจพลังงาน

เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการถ่ายน้ำมันจากถังขนส่งน้ำมัน กรณีรถขนส่งน้ำมันหรือรถไฟขนส่งน้ำมัน
ประสบอุบัติเหตุ หรือไม่สามารถเคลื่อนที่ได้

พ.ศ. ๒๕๖๗

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔๔ วรรคสาม แห่งกฎกระทรวงการขนส่งน้ำมันโดยถังขนส่งน้ำมัน
พ.ศ. ๒๕๕๘ อธิบดีกรมธุรกิจพลังงาน ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

ข้อ ๒ กรณีต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นความจำเป็นที่ให้การถ่ายน้ำมันจากถังขนส่งน้ำมัน
ที่ติดตรงกับรถขนส่งน้ำมันหรือรถไฟขนส่งน้ำมันที่ประสบอุบัติเหตุ หรือไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ไปยัง
ถังขนส่งน้ำมันของรถขนส่งน้ำมัน รถไฟขนส่งน้ำมัน หรือรถฉุกเฉินคันอื่นได้

(๑) รถขนส่งน้ำมันหรือรถไฟขนส่งน้ำมันไม่สามารถเคลื่อนที่ได้เนื่องจาก พลิกคว่ำ ตะแคง
เครื่องยนต์ชำรุด โครงรถหรือแคร่รถไฟชำรุด หรือประสบเหตุอื่นที่ไม่สามารถทำให้เคลื่อนที่ได้
หรือไม่สามารถเคลื่อนย้ายถังขนส่งน้ำมันที่ไม่ได้รับความเสียหายด้วยเครื่องยนต์ต้นกำลังอื่นได้

(๒) รถขนส่งน้ำมันหรือรถไฟขนส่งน้ำมันที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้มีความจำเป็นต้องซ่อมแซม
ด้วยวิธีที่อาจก่อให้เกิดเปลวไฟหรือประกายไฟ แล้วไม่สามารถเคลื่อนย้ายถังขนส่งน้ำมันที่ไม่ได้รับ
ความเสียหายด้วยเครื่องยนต์ต้นกำลังอื่นได้ หรือมีความจำเป็นต้องซ่อมแซมโครงรถหรือแคร่รถไฟ
ส่วนที่ติดตรงกับถังขนส่งน้ำมัน

(๓) รถขนส่งน้ำมันหรือรถไฟขนส่งน้ำมันที่ถังขนส่งน้ำมัน ระบบท่อน้ำมัน หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ
ชำรุด เช่น ถังขนส่งน้ำมันรั่วซึม อุปกรณ์จับยึดถังขนส่งน้ำมันกับโครงรถหรือแคร่รถไฟชำรุด ระบบควบคุม
การจ่ายน้ำมันฉุกเฉินได้รับความเสียหาย เป็นต้น ซึ่งหากทำการเคลื่อนย้ายจะทำให้เกิดอันตรายได้

(๔) รถขนส่งน้ำมันหรือรถไฟขนส่งน้ำมันที่ถูกเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานเจ้าหน้าที่
ยึดหรืออายัดไว้ และเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตให้เจ้าของรถขนส่งน้ำมันหรือ
รถไฟขนส่งน้ำมันนำเอาน้ำมันออกจากถังขนส่งน้ำมันได้

(๕) กรณีจำเป็นอื่นใดให้อยู่ในดุลพินิจของอธิบดีกรมธุรกิจพลังงาน หรือผู้ที่อธิบดี
กรมธุรกิจพลังงานมอบหมาย

ห้ามเคลื่อนย้ายถังขนส่งน้ำมันของรถขนส่งน้ำมันหรือรถไฟขนส่งน้ำมันที่ประสบอุบัติเหตุ
หรือไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ก่อนดำเนินการถ่ายน้ำมัน

ข้อ ๓ กรณีตามข้อ ๒ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ต้องควบคุมดูแลมิให้มีการกระทำการใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดเปลวไฟหรือประกายไฟ ภายในระยะอย่างน้อย ๗.๖ เมตร กรณีการถ่ายน้ำมันชนิดไวไฟมาก และอย่างน้อย ๔.๖ เมตร กรณีการถ่ายน้ำมันชนิดไวไฟปานกลางหรือชนิดไวไฟน้อย จากจุดที่นำน้ำมันออกจากถังขนส่งน้ำมันที่ประสบอุบัติเหตุ หรือไม่สามารถเคลื่อนที่ได้

กรณีถังขนส่งน้ำมันแบ่งเป็นห้องและบรรจุน้ำมันชนิดไวไฟมากอย่างน้อยหนึ่งห้อง ต้องควบคุมดูแลมิให้มีการกระทำการใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดเปลวไฟหรือประกายไฟ ภายในระยะอย่างน้อย ๗.๖ เมตร

ข้อ ๔ การถ่ายน้ำมันต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ปฏิบัติงานถังขนส่งน้ำมันตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วยคุณสมบัติและการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

ข้อ ๕ รถขนส่งน้ำมัน รถไฟขนส่งน้ำมัน หรือรถฉุกเฉินที่จะนำมารับน้ำมัน ต้องได้รับใบอนุญาตถังขนส่งน้ำมันตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการแจ้ง การอนุญาต และอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง

ข้อ ๖ ก่อนทำการถ่ายน้ำมัน ผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้
(๑) ต้องป้องกันมิให้ถังขนส่งน้ำมันที่ประสบอุบัติเหตุ หรือไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ รถขนส่งน้ำมัน รถไฟขนส่งน้ำมัน หรือรถฉุกเฉินที่นำมาถ่ายน้ำมัน เกิดการเคลื่อนที่ระหว่างการถ่ายน้ำมัน

(๒) เครื่องสูบน้ำมันต้องเป็นชนิดที่ทำงานด้วยระบบลม น้ำ หรือจากระบบส่งกำลังของเครื่องยนต์ หากไม่สามารถจัดทำได้ ให้ใช้เครื่องสูบน้ำมันไฟฟ้าชนิดป้องกันการระเบิด (explosion proof) โดยมีอัตราการสูบลาย ตั้งแต่ ๓๗๘ ลิตรต่อนาที ถึง ๕๖๗ ลิตรต่อนาที ทั้งนี้ อัตราการสูบลายต้องได้รับการควบคุมตลอดเวลา เพื่อให้มีแรงดันเหลือในถังขนส่งน้ำมันเพียงพอที่จะไม่ทำให้ถังเสียหายหรือได้รับความเสียหายระหว่างการถ่ายน้ำมัน

(๓) ต้องจัดเตรียมเครื่องดับเพลิงให้มีชนิดและจำนวนเป็นไปตามข้อ ๕๐ แห่งกฎหมาย การขนส่งน้ำมันโดยถังขนส่งน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยจัดเตรียมไว้บริเวณที่จะทำการถ่ายน้ำมัน ให้สามารถนำมาใช้ได้สะดวกตลอดเวลา

(๔) ต้องจัดเตรียมอุปกรณ์วัดระดับไอน้ำมัน (explosimeter) เพื่อใช้วัดค่าเข้มข้นของไอน้ำมันในอากาศที่อาจติดไฟหรือระเบิดได้ตลอดการถ่ายน้ำมัน โดยอุปกรณ์ต้องได้รับการบำรุงรักษา ให้มีความแม่นยำและอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

(๕) ต้องจัดให้มีป้ายเตือนที่มีข้อความ “อันตราย กำลังถ่ายน้ำมันข้างหน้า” และสัญญาณแจ้งเตือน ติดตั้งไว้ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ห่างจากถังขนส่งน้ำมันไม่น้อยกว่า ๕๐ เมตร เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นไม่สามารถวางในระยะดังกล่าวได้ เช่น ในเขตชุมชนที่มีการจราจรหนาแน่น ให้วางเครื่องหมายหรือสัญญาณในระยะที่เหมาะสมที่ผู้ขับขี่พาหนะตามหลังสามารถหยุดพาหนะได้อย่างปลอดภัย ตามตัวอย่างแนบท้ายประกาศนี้

(๖) ต่อสายดินจากรถขนส่งน้ำมันหรือรถไฟขนส่งน้ำมันที่ประสบอุบัติเหตุ หรือไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ ร่วมกับรถขนส่งน้ำมัน รถไฟขนส่งน้ำมัน หรือรถฉุกเฉินที่นำมาถ่ายน้ำมันให้ลงดิน และเครื่องสูบน้ำมันกรณีไม่ได้ใช้เครื่องสูบน้ำมันจากระบบส่งกำลังของเครื่องยนต์ โดยให้ต่อไว้ตลอดเวลาจนกว่าจะถ่ายน้ำมันเสร็จเรียบร้อย ตามตัวอย่างแนบท้ายประกาศนี้

(๗) การต่อสายดินตาม (๖) ให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(ก) ต่อสายดินระหว่างรถขนส่งน้ำมันหรือรถไฟขนส่งน้ำมันที่ประสบอุบัติเหตุ หรือไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ และรากสายดิน

(ข) ต่อสายดินระหว่างรถขนส่งน้ำมัน รถไฟขนส่งน้ำมัน หรือรถฉุกเฉินที่นำมาถ่ายน้ำมัน และรากสายดิน

(ค) ต่อสายดินระหว่างเครื่องสูบน้ำมันและรากสายดิน กรณีไม่ได้ใช้เครื่องสูบน้ำมันจากระบบส่งกำลังของเครื่องยนต์

(ง) ต่อสายดินระหว่างรถขนส่งน้ำมันหรือรถไฟขนส่งน้ำมันที่ประสบอุบัติเหตุ หรือไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ และรถขนส่งน้ำมัน รถไฟขนส่งน้ำมัน หรือรถฉุกเฉินที่นำมาถ่ายน้ำมัน

(จ) ต่อท่อที่ใช้สำหรับถ่ายน้ำมัน จากถังขนส่งน้ำมันเข้ากับเครื่องสูบน้ำมัน

(ฉ) ตรวจสอบค่าความต้านทานระหว่างรากสายดินกับดินต้องไม่เกิน ๒๕ โอห์ม

กรณีช่องสำหรับคนลง (manhole) หรือช่องเติมน้ำมัน (fill opening) ไม่ได้ได้รับความเสียหาย ให้ยกเว้นอัตราการสูบน้ำตาม (๒) โดยต้องเปิดอุปกรณ์ดังกล่าวเพื่อระบายแรงดันภายในถังขณะดำเนินการถ่ายน้ำมัน

ข้อ ๗ การถ่ายน้ำมันออกจากถังขนส่งน้ำมันที่ประสบอุบัติเหตุ หรือไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ ให้ใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธีร่วมกัน ดังต่อไปนี้

(๑) ถ่ายน้ำมันผ่านช่องสำหรับคนลง (manhole) หรือช่องเติมน้ำมัน (fill opening)

(๒) ถ่ายน้ำมันผ่านท่อจ่ายน้ำมัน โดยอุปกรณ์ของระบบควบคุมไอน้ำมันเชื้อเพลิง (vapor recovery valve) ต้องปิดตลอดเวลาที่ดำเนินการถ่ายน้ำมัน เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำมันรั่วไหลผ่านท่อไอน้ำมัน

(๓) ถ่ายน้ำมันผ่านอุปกรณ์จ่ายน้ำมันฉุกเฉิน (emergency discharge valve) โดยต้องไม่ให้มีน้ำมันค้างภายในท่อจ่ายน้ำมัน ก่อนดำเนินการถ่ายน้ำมัน

(๔) ถ่ายน้ำมันผ่านท่อไอน้ำมันกรณีเป็นถังขนส่งน้ำมันที่มีการติดตั้งระบบควบคุมไอน้ำมัน และโถงป้องกันไม่ได้รับความเสียหาย

(๕) ถ่ายน้ำมันผ่านการเจาะรูบริเวณผนังถัง ให้กระทำเมื่อผนังถังทำด้วยอะลูมิเนียมผสม และให้ใช้เครื่องเจาะระบบลมหรือน้ำเท่านั้น ต้องใช้น้ำหล่อลื่นขณะเจาะ และเมื่อทำการถ่ายน้ำมันเสร็จ ให้ใช้ไม้ลิ้มอุดรูก่อนเคลื่อนย้ายถังขนส่งน้ำมันไปดำเนินการซ่อมแซม

ข้อ ๘ ขณะดำเนินการถ่ายน้ำมัน ห้ามกระทำการใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดเปลวไฟหรือประกายไฟ และห้ามบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใกล้บริเวณที่มีการถ่ายน้ำมัน และให้มีการกั้นพื้นที่โดยมีระยะอย่างน้อยตามที่ข้อ ๓ กำหนด

ข้อ ๙ หลังจากดำเนินการถ่ายน้ำมันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ถอดอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการถ่ายน้ำมันออกก่อน แล้วจึงถอดสายดินออก

ข้อ ๑๐ เมื่อดำเนินการถ่ายน้ำมันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าไม่พบการรั่วซึมของน้ำมัน ถึงขนส่งน้ำมันสามารถเคลื่อนย้ายไปดำเนินการซ่อมแซมได้อย่างปลอดภัย พร้อมตรวจสอบสภาพโดยรอบหากพบน้ำมันหกหรือไหล ให้ซับน้ำมันด้วยผ้าหรือวัสดุดูดซับ

หากถึงขนส่งน้ำมันประสบอุบัติเหตุหรือไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ แล้วมีความจำเป็นจะต้องทำการถ่ายน้ำมันบนทางจราจรหรือไหล่ทาง เมื่อดำเนินการถ่ายน้ำมันเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะต้องเคลื่อนย้ายถึงขนส่งน้ำมันออกไปให้พ้นทางจราจรหรือไหล่ทางโดยเร็วที่สุด

ข้อ ๑๑ หากมีความจำเป็นต้องดำเนินการถ่ายน้ำมันในเวลากลางคืน ต้องจัดให้มีแสงสว่างที่เพียงพอ และระบบแสงสว่างที่มีการติดตั้งภายในระยะตามที่ข้อ ๓ กำหนด ต้องเป็นชนิดป้องกันการระเบิด

ประกาศ ณ วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗

สราวุธ แก้วตาทิพย์

อธิบดีกรมธุรกิจพลังงาน

ป้ายเตือน

ขนาดและลักษณะของป้ายเตือน

๑. ทำด้วยแผ่นโลหะสีเหลี่ยมผืนผ้า ติดด้วยแถบสะท้อนแสง พื้นสีขาว ตัวอักษรสีแดง มีระยะและขนาดตามแบบข้างต้นพร้อมขาตั้ง
๒. ป้ายเตือน มีเครื่องหมายสามเหลี่ยมด้านเท่า ขนาดยาวไม่น้อยกว่าด้านละ ๕๐ เซนติเมตร ประกอบด้วยแถบสะท้อนแสงพื้นสีขาว ขอบสีแดงสะท้อนแสงกว้าง ๕ เซนติเมตร มีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำ กว้าง ๘ เซนติเมตร ยาว ๒๕ เซนติเมตร หัวท้ายมน อยู่บนพื้นสีขาวในแนวตั้ง
๓. มุมบนทั้งสองของป้ายเตือนติดไฟสัญญาณวับวาบ โดยใช้แสงสีเหลือง

ตัวอย่างการต่อสายดิน

